

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Letnik II.

V Ljubljani 15. marca 1901.

Št. 6.

Politične pravice učiteljic.

Eno najsplošnejših načel v javnosti je ono, ki pravi, da morajo pravice odgovarjati dolžnostim. Kdor ima javno službo, prevzame ž njo tudi mnogo dolžnosti, katere mora izvrševati, ker je javnosti odgovoren zanje. A kdor izpolnjuje javne dolžnosti, ima tudi pravico, da toliko vpliva na javnost po javnih pravicah, kolikor zahteva to njegovo stališče v družbi.

Po tem načelu razsojamo mi tudi dolžnosti in pravice učiteljic. Že večkrat smo v „Slovenskem Učitelju“ naglašali, da se mora žensko vprašanje, katerega važen del je vprašanje o stališču učiteljic, reševati le tako, da se pred vsem upošteva nravno dostojanstvo ženskega spola. Zato smo zoper vsako nepremišljeno in pretirano emancipacijo ženskih, ker vidimo v nji nevarnost za javno nravnost in za pravi poklic žene, kateri je v tem, da deluje kot materinska vzgojiteljica v človeški družbi.

A ravno tako nasproti smo onim tesnosrčnim nazorom, kateri brez ozira na istinite razmere izključujejo ženo od vsakega vpliva na javnost. Mi mislimo, da morajo učiteljice dobiti one pravice v javnem življenju, katere odgovarjajo njihovi javni službi kot vzgojiteljicam na javnih šolah.

Med političnimi pravicami je ena prvih volivna pravica, in vprašanje, ali se naj dovoli učiteljicam ta pravica, sili vedno bolj na dan. Kako stališče naj zavzemamo proti tej zahtevi?

Rekli smo, da mora javna pravica odgovarjati stališču vsake osebe v javnosti. Devojka, ki se omoži, postane ena moralna oseba s svojim možem.

Ona zapusti vse in gre za njim. On ima dolžnost, da služi kruh, on deluje izven doma, on se udeležuje tudi javnih bojov v imenu cele svoje družine, on je pravni zastopnik žene in otrok v javnosti. Žena pa gospodinji v hiši, vzgaja otroke in skrbi za notranjo, zasebno stran družine. Zato je pač čisto značaju krščanske družine primerno, da nosi vse dolžnosti in pravice nasproti javnosti mož in ne žena.

To vprašanje je nastalo pereče posebno v Belgiji, kjer že leta in leta razpravljajo o izpremembi volivnega reda. Med raznimi predlogi je tudi ta, da imej vsaka žena ravno tako en glas, kakor vsak mož. Liberalci sicer vedno pišejo in govoré, da hočejo priboriti ženi enake pravice z možem, a v tem vprašanju so sami zoper popolno enakopravnost žen. K temu jih pa nagiba edino le ta razlog, ker bi pri popolni enakopravnosti ženskih izgubili mnogo veljave. Saj to dobro vedó, da žene niso tako liberalne, kakor moški. Žene imajo rahlejši verski in nravni čút, in zato bi se pač med ženskami redko kje dobila liberalna večina. Edini odkriti zagovorniki te zahteve so socijalni demokratje, kateri morajo po svojem programu zahtevati, da se odpravi zakonska zveza, da živi vsaka žena popolnoma „svobodno“ in morajo zato dosledno zahtevati tudi popolno enakost javnih pravic za ženski spol. A sami vedó, da tega ne bodo mogli izvesti.

Stališče katoličanov je pa v Belgiji naslednje: Zakon je zakrament, med možem in ženo je nerazrušljiva vez. Mož je nositelj javnih pravic za celo družino; zato ni treba, da bi žena posebej glasovala v javnosti; ker vsaka moralna oseba ima samo eno glavo. A bilo bi tudi škodljivo za rodbinsko življenje, ako bi se politična agitacija zanesla v svetišče zakonske zveze. S tem bi se rušil hišni mir, po strankarskem boju bi se zaneslo politično sovražstvo med moža in ženo, in škoda, ki bi za rodbinsko srečo in za javno nrvnost nastala iz tega, bi bila večja, kakor eventualna korist od ženskih glasov. To stališče je gotovo popolnoma upravičeno.

Pa poglejmo, ali veljajo taki razlogi tudi za učiteljice. Žena more biti izključena od političnih pravic samo v toliko, v kolikor je izključena od javnih dolžnosti. Ako je pa v javni službi, je nositeljica javnih dolžnosti, in na to se je treba ozirati pri razdeljevanju pravic. Gotovo je učiteljica po teh načelih sposobna, da izvršuje javne pravice. Pravijo sicer, da ženski spol ni zmožen, delovati v javnosti. A zakaj pa ga smatramo za zmožnega, da si samostojno služi svoj kruh? Ako more biti žena samostojna kraljica, je menda lahko tudi samostojna volivka. Kot učiteljica je pred zakonom odgovorna ravno tako, kakor učitelj. Tu se ji ne izpregleda nobena napaka, češ, da je od „slabega spola“, ampak vsa teža odgovornosti leži čisto enako na obeh. Zato pa ni vzroka, da bi bila razlika med političnimi pravicami, kjer ni razlike med stanovskimi dolžnostmi. Edina izjema je ta, da ima mož vojaško dolžnost, katere je žena seveda prosta. A tudi mnogo moških ni nikdar vojakov, ampak plačujejo zato le nekaj davka. Ako bi torej sedaj še to takso hoteli naložiti učiteljicam, potem bi izginil prav zadnji ugovor, ki se more staviti proti popolni politični enakosti učiteljev in učiteljic.

To velja pa seveda za učiteljico samo, dokler javno deluje kot učiteljica. Kadar se omoži in deluje samo kot soproga in mati, tedaj seveda se izpremeni ves delokrog, izpremené se popolnoma tudi dolžnosti. Z istim trenutkom, ko se odpové nevesta svojemu lastnemu imenu in stoji pred svetom z imenom svojega moža, ugasnejo tudi pravice, ki so bile zapisane na ono ime. No pa ta izguba ni ravno tako bridka, in ne vem, če se bi katera jokala zaradi nje. Saj je poklic zakonske žene mnogo višji, nego pa pravica, — voliti obstrukcioniste.

Vsakdo lahko izprevidi, da v teh nazorih ni nič krivičnega, in neutemeljeni so napadi na katoličane, češ, da oni ne privoščijo ženi političnih pravic. Mi smo zato, da se dá pravica vsem — javna pravica pa tam, kjer je javna služba! In čim važnejši postaja stan učiteljic v naši družbi, tem več vzroka imajo one, da se potegujejo za svoje pravice. 7.

Pedagog - materialist.

Kdor po vrhu sodi sedanje šolske in učiteljske stranke, si navadno misli, da je ves spor samo slučajen, da je samo prevelika razdraženost na eni in na drugi strani vzbudila ta boj in da se bo sam po sebi polegel. Žal, da ni tako. V tem boju se gre za osnovna vprašanja o svetu in življenju, o človeku in njegovi naravi. Morda naši nasprotniki, vsaj po večini, sami ne vedó, da vihté svoje kopje za materializem in da so vsa gesla, ki jih tako radi povdarjajo: „svobodna šola“, „duhovnik proč od šole“, „svobodomiselnost učiteljstva“ itd. v svojem jedru materialistiška. Med materializmom in med krščanstvom se bije boj. Da je tudi za naše razmere to resnično, nam spričuje duh, ki veje iz „Učit. Tovariša“, pa tudi iz „Popotnika“. Razni članki, vzlasti tičoči se psiholoških vprašanj, so odločno materialistiškega značaja. Mimogredé naj omenjamo, da so taki članki navadno v sila težkem slogu skrpani prevodi iz raznih pedagoških listov; to je brez dvojbe olajševalna okolnost, ker jih vsled nje le malokdo bere, še manj pa prebavi. Duha listu pa vendar označujejo in silijo vse, katerim je mar blagor naše mladine, da se zanimajo za to gibanje in razkrivajo pogubno smer, v kateri se sicer polagoma, toda premišljeno in določno giblje.

Resnica je le ena. In zato na temeljna vprašanja, katera določajo pedagoško vedo, ni mogoč dvojen resničen odgovor. Če vprašujem: „Ali biva osebni, enoviti Bog, ki je iz nič vstvaril vse, kar biva izven njega“, je na to le en odgovor resničen. Materialist taji Boga in trdi, da je ves svet samo tvaren, — materialen; od vekomaj se po njegovem po spajanju ali odbijanju atomov presnavljajo in izpreminjajo razne oblike, v katerih se pojavlja svet. Po tem nauku se ne more govoriti o nobenem razločku med duhom in telesom, med duševnimi in tvarnimi bitji. Vse je stvarno; torej duše sploh ni in vse to, kar imenujemo duševno življenje, je samo izpreminjanje materije.

Na teh načelih sloni to, kar nastopa dandanes pod imenom „moderne“ pedagogike in po teh naukih naj se osnuje svobodna šola. Kako ogromen propad loči zastopnike teh načel od krščanskih nazorov! Ta prepad je neskončen in mostu preko njega si ni misliti.

Pedagog, ki se drži materialistiških načel, vidi v otrocih, ki so mu izročeni, samo slučajno nastale tvore večne materije, kratek čas trajajoče igračice, ki se prikazujejo v plesu atomov brez svrhe, brez smotra. Ti atomi proizvajajo tu kup blata, tam kamen, tu glivo, tam človeka. Vsi naravni stvori so enake vrednosti in enakega pomena. Kakor se posuši kup blata in ga veter v drobnih praških prenaša sem in tja, tu prislonivši en drobec, tam drugi, tako tudi razpadejo po smrti atomi človekovi, razpršivši se na vse strani. Nič ne ostane od človeka. S smrtjo je vse končano. Pedagog-materialist sam o sebi ravno tako sodi; tudi sam je le slučajno nastala skupina atomov.

Ne moremo si misliti strašnejšega, nego materialista v šoli, pri vzgoji. Umevno nam je, da se zgube v materializem naravoslovci, ki imajo posla celo življenje z brezumno naravo; razlagati si moremo, kako pridejo vsled tega, ker se vedno bavijo s stvarjo, do zmotnega sklepa, da je vse stvarno; toda kako more človek, ki ima pred seboj nežno mladino, ki čuti neprenehoma netvarinsko silo človeške duše, ki jo takorekoč vedno gleda pred seboj, šteti se med materialiste, nam je nepojmljivo. Pedagog-materialist je naravnost monstrozen pojav, pravcata pošast.

O vzgoji ni mogoča nobena beseda več. Saj nimajo ni otroci, ni učitelji samostojnega uma. Možgani, ki so sami zopet le slučajno nastala skupina atomov, izločujejo popolnoma mehaniško to, kar imenujemo misli. Kakoršni so, take so tudi misli. Tu se ne dá nič več izpreminjati. Resnice ni, razločka med resnico in zmoto ni; laži ni. Vse je le mehaniški pojav, vse brez izjeme; tudi to, kar uči veda, vse ideje, vsi vzori, ob katerih se ogreva človeško srce, po katerih vresničenju koprni človeštvo, vse mišljenje, vse to koprnenje je le gibanje atomov.

In volja, mlada volja, ki naj se nagiblje k dobremu? Saj ni dobrega, ni slabega, ni razločka med grehom in krepostjo; vse je nujno določeno. Vsak človek je tak, kakeršen more biti. Svobodne volje nima. Pregrehe so samo pojavi nemoralnih čutnic in čutnice same so atomska skupina.

Strašno brezumno se nam odpira pri tem razmišljanju. Zavedamo se tem bolj svojih svetih dolžnostij. Pojem pedagoga vidimo pokvarjen do skrajnosti; nič ni več ostalo na njem. In tak pedagog, ki taji in uničuje možnost vsake svobode, nastopa s trditvijo, da se bojuje za svobodo. Ali je možna hujša ironija?

Metodiška obravnava pesmi »Ilirska tragedija«.

(Sketova čitanka, II. del, stran 174.)

Učila: Zgodovinski zemljevid: Imperii romani, zemljevid avstrijsko-ogerske monarhije, ali še boljše natančni zemljevid Dalmacije, Avgustova in Tiberijeva slika.

Opomba: 1) Balada se obravnava, ko so se učenci seznanili z obsegom rimske države za cesarja Avgusta.

2) Rimsko zgodovino učitelj z učenci obnovi, zgodovino Ilircev pa poda.

I. Pripravljalna stopinja.

a) Zgodovinski podatki.

Rimska država je velikanski pojav v svetovni zgodovini. Sedemstoletni boji, kri najslavnejših junakov, bistrournost najizvedenejših državnikov in — čudovita sreča ji je pripomogla do vrhunca slave. Najrodovitnejše, najdivnejše pokrajine je Rim imenoval svoje. Lepšega zvezja dežel pač še ni imela država. Na severu je segala rimska oblast do Dunava in Rena in tja čez Rokavski preliv do Kaledonskega gorovja v Britaniji. Na jugu ji je bila Sahara mejnik, na zahodu jo je oblival Atlantski ocean, na vzhodu pa Evfrat in Nil.

Na obali Jadranskega morja, po sedanji Dalmaciji, Črni gori, Srbiji, Bosni in Hercegovini pa je bivalo ljudstvo, ki se je pogumno, dolgo časa tudi uspešno upiralo rimskemu jarmu; bili so Ilirci. Učenjaki v srednjem in novem veku so mislili, da so Ilirci predniki sedanjih Srbov, Hrvatov in Slovencev; zato je beseda ilirski dobila pomen slovenski, zlasti jugoslovanski. Ilirska Bistrica = Slovenska Bistrica.

Ko je morala Avstrija leta 1809. Napoleonu odstopiti zapadno Koroško, Kranjsko, civilno Hrvatsko, Primorsko in Dalmacijo, osnoval je Napoleon iz teh slovanskih dežel kraljestvo Ilirijo z glavnim mestom Ljubljana, misleč, da so slovanski prebivalci teh dežel nasledniki starih Ilircev.

Med letom 1840—1860 se je osnovala na jugu posebna politična in literarna stranka, ki so se imenovali Ilirci (Gaj, Stanko Vraz) ter s tem imenom zaznamovali skupno Slovence, Hrvate, Srbe. Med letom 1860—1870 sta pa učenjaka Hahn in Miklošič dokazala, da Ilirci niso bili nikdar Slovani, ampak da so njih potomci sedanji Albanci ali Arnauti v Albaniji in da so se južni Slovani samo naselili po nekdanji Iliriji.

Ilirci so v celem starem veku sloveli kot drzni morski roparji. Ž njimi so se bojevali že Spartanci.

„Ki jih se spartanski
Je vojvoda bal“

pravi Vodnik. Pod macedonskim kraljem Filipom (360—336 pr. Kr.) so sicer izgubili svojo samostalnost, a zopet so se vzdignili za Aleksandra (336—323).

Posebno dolgotrajni pa so bili boji med Rimom in Ilirci.

„Latince po mokrim
Strahval je njih (Ilircev) roj.“

Vodnik.

Prvič so si stali Ilirci in Rimljani nasproti l. 230—228. Ilirska kraljica Teuta, ki je stolovala v Scodri (zdaj Skutari v Albaniji), je morala Rimljanom pripoznati vrhovno oblast. L. 167. pred Kr. so odvedli Rimljani zadnjega ilirskega kralja Gencija (Gentius) v sužnost, Ilirija pa je postala rimska provincija Illyricum. — Dasi je Pompej leta 67. potelkel Ilirce do dobra, dasi jih je Avgust l. 33. pr. Kr. premagal iznova, z drznim pogumom, z neupogljivo žilavostjo so zopet in zopet zgrabili orožje, hoteč se otresti rimskega jarma.

Bilo je leta 6. po Kr. Tiberij je šel z velikansko vojsko nad markomanskega kneza Marboda. Za njegovim hrbtom pa se je 800.000 Ilircev vzdignilo zoper Rimljane. Tiberij je bil primoran z Marbodom skleniti mir, da je zadušil ilirski upor. A šele po štiriletnem obleganju se mu je to posrečilo. L. 10. po Kr. je zapadla zadnja ilirska trdnjava *Andetrium* Rimljanom. Ilirski vojvoda Bato se je pri tem obleganju posebno potegoval za svobodo svojega naroda.

b) *Smoter.*

O njegovi velikodušnosti in njegovi tragični smrti beremo v Aškerčevi pesmi „Ilirska tragedija“.

c) *Situacija.*

Zamislimo se v rimsko šotorišče! Polnoč je. Tiberij sloni na levjih kožah, sam s seboj govoreč.

II. *Empiriška stopinja.*

Učitelj čita celo pesem, da imajo učenci celotno predstavo, celoten vtis. Da ima prosta deklamacija prednost pred čitanjem, velja tudi o tej pesmi.

III. *Logiška stopinja.*

a) *Besedno razjasnjevanje.*

Tragedija = žaloigra, dramatski proizvod, ki vprizoruje resno, veličastno djanje, ki se konča z junakovo smrtjo. V prenešenem pomenu pa imenujemo tragična vsa ona djanja, ki so na človeka enakega učinka kot tragedija; tedaj žalostna, strašna, a vendar vzvišena.

Ilirska (tragedija): Ilirci so izgubili samostalnost, izgubili zadnjega vojskovodjo, ki je hotel žrtvovati svoje življenje za svobodo svojega ljudstva. Žalosten, tragičen dogodek za Ilirce.

Prva kitica:

Libija = vzhodni, najbolj puščobni del Sahare, kjer je neznosna vročina, zato pravi pesnik, da je goreča puščava.

Dobrava = gozd s hrasti, z dobi obrastel. Germanom je bil hrast sveto drevo.

Tag = Tagus, Tejo = reka izvirajoča v vzhodnem španskem gorovju, se pri Lizaboni izliva v Atlantsko morje.

Evfrat = reka sotočnica v Mezopotamiji, teče s Tigridom v Perzijski zaliv.

Nil = glavna reka v Egiptu se v deltastem ustju izliva v Sredozemsko morje.

— — *orel rimski razprostira krila* = tako daleč sega rimska oblast. — Orel, kralj ptičev, je bil že v starem veku simbol moči in zmage. Rimskemu Jupiterju je bil svet ptič, Tarkviniju Prisku je orol oznanil, da ga čaka kraljeva čast. Odkar pa so Etruščani v znak prijateljstva Rimljanom poklonili žezlo, na katerem je bil orol iz slonove kosti, postala

je navada, da so Rimljani pred vsako legijo nosili sulico, nad katero se je dvigal srebrn, pozneje celo zlat orel.

Druga kitica:

Andetrium = današnji Muć, mesto v Dalmaciji, na severni strani od Spleta.

— **gnezdo sokolovo**: Sokol stavi svoje gnezdo najraje na skalo. Andetrium je bil tedaj zidan na skalo.

Tretja kitica:

Bato = ilirski vojskovodja. Zgodovina pozna dva Bata, ki sta se odlikovala pri obleganju Andetrija.

— **smeli voj** = pogumni, drzni vojskovodja.

— **velikanska armada**: Bila je istinito velikanska. Štela je okoli 800.000 bojnikov, medtem, ko je bilo Rimljanov le 200.000.

Četrta kitica:

Avguste = Avgust, prvi rimski cesar 30 pr. Kr. — 14 po Kr. *Avguste* = slovenski vocativ, ki se je ohranil le še v nekaterih oblikah; na pr.: Tine, Kriste!

Avguste jasni = presvetli, naslov cesarjev in knezov. Beseda Avgust je že sama istega pomena kot jasni.

Tiberij = Avgustov pastork, poznejši rimski cesar (14.—37. l.).

Legija = vojskin oddelek. Število pri legiji ni bilo določeno; za Cezarja je štela legija po 5000 mož. Bržkone so bile tudi Tiberijeve legije več nego stoglave.

Peta kitica:

Na levjih kožah on sloni. Pompej in Cezar sta priredila igre, v katerih so se Rimljani (gladijatorji) bojevali z levi. V ta namen je kupil prvi 600, drugi 400 levov. Borilci so včasih usmrtili po 100 levov naenkrat. Zato so imeli Rimljani dovolj levjih kož.

— **misli roj**: Raznovrstne misli se mu vsiljujejo, druga pobija drugo.

Šesta kitica:

Mars = bil izprva bog zemlje, potem bog vojske.

Rome (Roma) = Rim.

Tabor = utrjen kraj, tu šotor.

Sedma kitica:

Izdajica = izdajalec.

Deseta kitica:

Precen odkup = premajhen, preslab odkup.

Barbar: Rimljanom so bili vsi oni, ki niso bili Rimljani, barbari; prvotni pomen te besede je tedaj tujec, inozemec. Ker so bili pa Rimljani v

primeri z drugimi narodi omikani, se je to ime prijelo vseh neomikanih ljudstev; Grki so Perzijane, Rimljani posebno Germane pitali z barbari.

Z mrtvoji tvojoj glavoji = štajerski družilnik.

Enajsta kitica:

Naprej Rimljani! V izvorniku stoji: naprej kohorte!

Kohorta = deseti del legije.

— ko vstane zor = predno solnce vzide.

Vrag = sovrag, sovražnik.

b) *Stvarno razjasnjevanje in razvrstitev vsebine.*

1. del.

Čitaj od 1.—6. kitice! (Tam od gorečih nekega dovaja.) Kdo govori vse to? — Tiberij se pogovarja sam s seboj. — Kje je Tiberij? — V šotoru. — O katerem času je? — Polnoč. — Kaj mu pač dela take skrbi, da ne more spati? Andetrium. — Kako izraža Tiberij svoje skrbi? — V samogovoru. — Čitaj Tiberijev samogovor! — 2. 3. 4. kit. — Kaj je tedaj vsebina prvega dela?

Tiberijev samogovor. (Na desko!)

2. del.

Čitaj od 6.—11. kitice! („Kdo?“ slava moja!“) Kdo vstopi v Tiberijev šotor? — Bato. — Kako Tiberij Bata nagovori? Kaj mu odgovarja Bato? Jeli znal Tiberij ceniti Batovo požrtvovalnost? — Ne! — Iz katerih besed uvidiš to? Čitaj jih!

O katerih dveh osebah govori pesnik v tem delu? — O Batu in Tiberiju. — Kako tedaj kratko nasloviš ta del? — Bato in Tiberij. — Prav! A namesto Bato in Tiberij lahko rečemo:

Bato pred Tiberijem. (Na desko!)

3. del.

Kakšno povelje dá Tiberij Rimljanom? Čitaj 11. in 12. kitico! Kam so šli Rimljani? — Nad Andetrium. — Kdo je moral ž njimi? Bato — vklenjen. — Kateremu prizoru je moral prisostovati? — Gledati je moral razdejanje Andetrija. — Kako ga je zadela tragična osoda domovine? — Tako, da mu je počilo srce. — Kaj pač tu vsako čuteče srce najbolj pretrese? — Batova smrt. — Da.

Batova smrt. (Na desko!)

To je tretji in zadnji del pesmi.

Koliko delov ima tedaj pesem? Iz koliko kitic sestoji 1. 2. 3. del. Kaj je vsebina 1. 2. 3. dela?

c) *Glavna misel.*

Povej še enkrat, o katerih dveh osebah govori pesnik v drugem delu? — O Batu in Tiberiju. Katera izmed obeh ti ugaja bolje? — Bato. — Zakaj?

Zaradi svoje velikodušne domovinske ljubezni. — Katera kitica nam posebno razkrije Batovo velikodušnost?

„Na! pripogibam svojo ti glavo,
Odsekaj z mečem slavnim svojim jo!
A narod, narod moj — ta prost naj bode.
Ne jemlji mu, ne jemlji mu svobode!“

Da, požrtvovalnost za domovino je vrhunec domovinske ljubezni.

d) *Prisori.*

Vsebina pesmi nam podaje četvero prizorov

1. Tiberij sam.

Krasna noč. Na vedrem nebu miglja tisočero zvezdic. Vse mirno, le počasni koraki ponočne straže odmevajo v daljavi. Rimske legije spé. Tiberij sloni na levjih kožah, on ne spi. Važni vojni načrti mu preganjajo spanec.

2. Bato ostavlja svoje borce.

Ilirski tabor. Živahno, vzburjeno gibanje. Oči vseh so obrnene na enega, — na Bata. Iz tisoč grl doni glas: izdajica! Le tu pa tam se še bere na kakem obrazu zaupnost do Batovega poštenja in njegove zvestobe. A kaj se v duši Batovi godi? Tega pač ne pojmi nihče. Z nepopisno boleznim pogledom zapušča svoje borce.

3. Bato pred Tiberijem

Polnoč je. Straže se menjavajo. Zastor v šotoru se odgrne. Pred Tiberijem stoji Bato. V Tiberijevih očeh ponižan, po vzvišenosti svojega namena povišan. Ponosni Rimljan se niti ne vzdigne.

4. Andetrium pade.

Dani se. V ozadju Jadransko morje, pred nami Andetrium, v ospredju Bato — vklenjen blede, prepadel. Notranji boj je včrtal njegovemu obrazu bolesterne poteze. Težko, da bi preživel Andetrija padeč. Na levi drči porušeno zidovje v nižino, na desni plezajo Rimljani na mestno obzidje z divjim krikom: „Andetrium naš!“ Za Bata smrtonosna beseda. (Konec.)

D o p i s i.

Iz Gorice. Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo v nedeljo dne 24. februarja 1901. svoje redno zborovanje. Predsedoval je preč. g. dr. Josip Pavlica. Veleč. g. c. k. okr. šol. nadzornik Fr. Finžgar nas je zopet počastil s svojim posetom.

Velerodna gospica Mirka Holzinger pl. Weidich nas je seznanila v svojem predavanju z izborno psihologinjo, pisateljico in vzgojiteljico gospo Necker de Saussure, svakinjo Jakoba Necker-ja, moža, ki je o času francoske revolucije tako spretno vodil finančne zadeve francoske

države. Govorivši o pisateljičinem spisu „Nadaljevalna vzgoja“ ali „Študija o življenju“ povdarjala je govornica pisateljičina posebna načela o vzgoji. N. pr. kako važno je za vzgojo, da otroka opazujemo in ga študiramo v njegovi najnežnejši dobi; kar otrok že ve in zna, njegovi prirojeni darovi in nagnjenja naj so nam ključ za ves poznejši razvoj. Lepo je razvila preč. govornica pisateljičin pojem o sreči. Ta je neko stremljenje za gotovim smotrom, združenim z nado, da istega dosežemo; stremeč za jednim smotrom napnemo vse svoje moči iz jednega vstvarjajoč si nove vedno višje in višje smotre, dokler namne zalebdi pred očmi zadnji, najvišji. Povdarjajoč še nekatera praktična pisateljičina načela prešla je veleč. gospica k drugemu spisu Necker de Saussure, namreč k životopisu pisateljičine svakinje duhovite madame de Stäel, hčerke Jakoba Necker-ja. V tem životopisu povdarja pisateljica one momente, ki so plodonosno vplivali in pripravljali poznejše delovanje madame de Stäel. Zraven velikega duha, ki ga je podedovala po svojem očetu, je imela izvrstno vzgojiteljico v svoji materi, ki je strogo pazila na hčerine studije; že v rani mladosti je občevala z odraslimi, veliko je čitala in že zgodaj jela pisateljati; vrhutega je bila izpostavljena strogim in malo prizanesljivim ukorom očetovim, katerega je neizrečeno ljubila. Z dokazom te ljubezni je krepko završila govornica svoje predavanje.

Zbrane društvenice so zapele pod vodstvom svoje velespoštovane in ljubljene učiteljice g. Bagnalasta res lepo pesem „Ave regina coelorum“; na glasoviru je spremljala veler. g. Holzinger.

Izrekši g. Bagnalasti svoje priznanje in prisrčno zahvalo na njenem požrtvovalnem trudu je govoril g. dr. Pavlica o učitelju oziroma učiteljici kot subjektu vzgoje. Navedši celo vrsto čednosti, katere

zahtevajo posamezni pedagogi in učni načrti od učiteljskega osebja sploh, posebno pa od učitelja ljudske šole, omenil je, kako skromno materijalno nagrado dobi zato. Zahteve velike, nagrada pičla, vključ svoji vzvišeni nalogi stan v primeri z drugimi tako rekoč zasmehovan in zaničevan — kje naj torej išče učitelj moči, da vstraja? Lindner pravi, lastna zavest izpolnjenih dolžnosti in zadovoljnost nad vspehi naj ga krepé in nadomeščajo ono, česar mu svet noče dati. Toda človek ni sam sebi sreče vir; istega išče izven sebe v človeški družbi. Kako torej? Edina tolažba je učitelju Bog in nada v plačilo onstran groba.

Potem so zapele društvenice Volaričev zbor „Slovenske mladenke“ in velečastita gospica predsednica je podarila društveni knjižnici lepo knjigo „Didonov Jezus Kristus“.

Prihodnje zborovanje bode 24. marca 1901. ob 10 uri. S. Koršič
tajnica

Iz Orehovice dne 25. februarija 1901. Še nikoli ni dobil „Slovenski učitelj“ kak dopis iz tega kraja. Da se je to zgodilo, povzročil je slučaj, ki naj ga skromno popišem.

Orehovica je vas in podružnica velike in lepe fare šentjernejske blizo Rudolfovega.

Stariši te vasi so svoje otroke pošiljali v ljudsko šolo v Šent Jernej. Ker so pa imeli navado, ali bolje razvado, svoje otroke le vsaki drugi dan v šolo pošiljati, je imel učitelj, ko je 4. oktobra 1871 v to veliko faro prišel, velike težave s poukom. Kakšni vspehi se morejo doseči, ako otroci neredno šolo obiskujejo in če so šolski prostori premajhni, si vsakdo lahko misli.

Leta 1875 se je navzlic uporju od strani faranov toliko storilo, da se je šentjernejska šola razširila v dvorazred-

nico. Takoj drugo leto je nadučitelj prosil, da se razširi šola v trirazrednico. Bilo je še nekaj nasprotstva od župljanov, vendar se je dovolil tretji razred. Ti trije razredi so ostali dolgo vrsto let. Ker si je pa nadučitelj mislil „Dobra šola je božji dar“, ni odjenjal, pisal, prosil in zahteval je še četrti razred, pa žali Bog, bila je prošnja večkrat odbita. On pa le ni odjenjal, zahteval je, naj se pa vsaj drugej šole zidajo, na primer v Orehovici, da se šola v Šent Jerneju razbremeni. Pa prošnja se je odbila. Ljudstvo se je balo stroškov in ostalo je pri trirazrednici.

Po mnogem pisarjenju in opetovanih prošnjah se je leta 1889. nastavil četrti učitelj. Zapovedan je pa bil celdnevni pouk. Vsled tega se je zopet pojavil hud odpor pri župljanih.

Vlagali so prošnje za poldnevni pouk na krajni šolski svet in županstvo. Še-le čez dolgo se je dovolil v I. II. in III. razredu; v IV. razredu je pa ostal še dandanes celdnevni pouk.

Šolski voditelj je še vedno vlagal prošnje za zidanje novih šol v Šent Jerneju in v Orehovici. Doseglo se je toliko, da je morala srenja v proračun postavljati neko svoto za zidanje nove šole v Šent Jerneju. Občane v Orehovici, ki so spadali v občino ali županijo Brusnice, je nagovarjal nadučitelj, naj rajši za svojo šolo vlagajo, ter kupijo neko prav primerno hišo za šolo. Vršil se je vže ogled od slav. c. kr. okr. šol. sveta v Rudolfovem, pa stvar se je zavlekla, in je omenjena hiša prešla v tuje roke.

Nabiral se je torej denar za Šent Jernejsko in za Orehovsko šolo.

Črteževsmo iskali v Metliki, v Črnomlju, na Bledu in drugod; dobili smo tudi nekaj na ogled, posebno iz Bleda.

Novi črtež za Šent Jernejsko šolo je bil 22. februarja t. l. odobren, in se bo še to leto začela zidati nova štirirazrednica na lepem primernem prostoru. Nabranih je v ta namen že 18 tisoč gld. V Orehovici je izdelal nadinžener gospod Walka iz Rudolfovega prav lep črtež za dvorazrednico. Zidanje je hitro šlo izpod rok, in smo novo šolo že danes, ko to pišem dne 25. februarja, slovesno otvorili. Visokočastiti gospod Josip Rudež, grajščak, kot predsednik in nadzornik kraj. šol. sveta v Orehovici, je povabil častito duhovščino, da je šolo blagoslovila, in tudi učiteljstvo Šent Jernejske in nove orehovske šole. V podružni cerkvi v Orehovici je bila sv. maša in na koru je moški zbor pod vodstvom tukajšnjega učitelja g. Karola Trosta prav lepo pel Hajdnov „Pred stolom“. Potem se je vršilo blagoslovljenje šolskega poslopja. Po tem ginljivem opravilu je gospod dekan Anton Fetih Frankheim imel v lepi ozaljšani šol. sobi lep nagovor na šolske otroke.

Poslovil se je tudi nadučitelj iz Šent Jerneja g. Janez Saje od teh otrok, in jih izročil novemu učitelju g. Janezu Benedičiču, ter omenil kako se naj vedejo, da bodo dobri kristjani, soseščani in vrli domoljubi. Spominjal se je slavno vladajočega vladarja Frančiška Jožefa I., ki tako skrbi za pouk nežne mladine, ter so mu zaklicali trikrat „Slava“.

Nato se je vršil ogled šolskih prostorov.

Po slavnosti je blagorodni gospod grajščak in predsednik Jos. Rudež z gospodom nadučiteljem vse povabljenе vdeležence slavnosti radodarno pogostil.

Tako smo končali lepo slovesnost otvoritve nove šole v Orehovici.

Šolske vesti.

Izpremembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem. Imenovani so: Nadučitelj v Zagorju definitivni učitelj v Radovljici L. Stiasny, nadučitelj v Cerkljah pri Krškem definitivni učitelj v Podbrezjah I. Kiferle. Premeščen je nadučitelj Simon Punčah iz Tomišlja v Šmarije. Definitivni so postali: Avg. Jenko v Nevljah, Stanisl. Legat pri Svetem Gregorju v kočevskem okraju, Fran Ciuha v Mavčičah, gospodična Gabriela Cidrich na ljubljanski dekliški osemrazrednici, Gizela Tavčar v Št. Jerneju, gosp. Iv. Demšar v Črnomlju, Marija Kratnar v Vodichah, Ernestina Janusch na Igu-Studenec, in Ang. Baudek v Dragatušu. — Premeščeni so dalje: gčne Gabr. Tschurn iz Kočevja v Ljubljano, Karolina Klemenčič iz Škocijana v Mirnoped, g. Henrik Paternost iz Radomelj v Šmartno pri Kranju in Marija Praprotnik iz Krke v Vel. Dolino. Vpokojena sta Karol Dermelj, nadučitelj v Cirknici, in Fr. Muhič, učitelj v Št. Jerneju. — Na Štajerskem. Nameščeni so stalno gospodje: pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu ondotni prov. učitelj Martin Slopšek; na deški šoli Trbovlje-Vode Jos. Hribar, dosedaj v Ribnici na Kranjskem; v Trbovljah pa ondotni prov. učitelj Anton Kuhar. Gospodični Marti Suher, stalni učiteljici v Trbovljah, se je dovolilo poročiti se z ondotnim učiteljem g. Robertom Plavšak.

Razširjene šole. Jednorazrednica na Dvoru pri Žužemberku postane dvorazrednica, prvi razred štirirazrednice v Mengšu dobi vsporednico.

Boltažar Knapič — odstavljen. Po svojem nepedagogičnem „delovanju“ na celovški učiteljski pripravnici znani vodja Boltažar Knapič je odstavljen. Vzgojeval je bodoče učitelje prav po svojem sistemu tako dolgo, da je moralo ministerstvo vendar enkrat poseči vmes. Po-

slali so ga v penzijo. — Za voditelja učiteljske pripravnice je imenovan profesor Josip Schuhmeister iz Solnograda.

Slovenska realka v Idriji. Pretekle dni je bilo pri naučnem ministru na Dunaju odposlanstvo iz Idrije, ki je prosilo, naj bi vlada dovolila idrijski občini erarski prostor za zidanje slov. realke v Idriji. Minister je obljubil, da se to zgodi. Prvi razred se baje otvori že začetkom prihodnjega šolskega leta.

Razpisane učiteljske službe. Na dvo-razrednici v Tomišlju je oddati mesto nadučitelja s postavnimi prejemi. Prošnje do 30. sušca t. l. na c. kr. okr. šolski svet v Ljubljani.

Umrlí. Pri sveti Ani na Krempergu (Štaj) je umrl vpokojeni nadučitelj gospod Mihael Maurič. — V Lipaljavasi na Koroškem je 16. februarja nanagloma umrl učitelj v pokoju g. Jožef Kovač, ki je 40 let deloval v svojem domačem kraju. Bil je mož strogega verskega mišljenja in življenja.

Petdesetletni jubilej avstrijske realke. Realno šolstvo v Avstriji je bilo leta 1851. postavno vrejeno in praznuje letos petdesetletnico svojega obstanka v sedanji obliki. Povodom tega jubileja je priredilo društvo „Die Realschule“ na Dunaju slavnostno sejo, katere se je vdeležil tudi naučni minister Hartel, Ravnatelj državne realke v XII. okraju na Dunaju prof. Karol Klekler je govoril o razvoju realk v Avstriji. Emanuel Czuber, profesor na tehniški visoki šoli, pa o „matematiki, kot temelju realnih znanostij“. S sklepnim govorom predsednikovim se je oficialna slavnost zaključila.

Delitev šole v Slov. Gradcu. Dosedaj so imeli meščani in slovenski okoličani v Slov. Gradcu skupno štirirazredno ljudsko šolo, v kateri je seveda nemščina

imela prvo mesto. Sedaj so se meščani ločili ter si ustanovili dvorazredno nemško šolo. Slovenci so kupili za svojo tri-razredno šolo grad „Rothenthurn“. Slovenski otroci bodo v novi šoli rešeni trpinčenja z nemškim učnim jezikom.

Iz odboro ve se je „Slovenske šolske Matice“. Odbor „Slovenske šolske Matice“ je imel dné 10. svečana t. l. v konferenčni sobi prve državne gimnazije v Ljubljani svojo sejo, katere so se udeležili: predsednik g. Henrik Schreiner in odborniki gg.: dr. Janko Bezjak, Viktor Bežek, Jakob Dimnik, Frančišek Finžgar, Frančišek Gabršek, Frančišek Hubad in Andrej Senekovič. — I. Blagajnik, gosp. ravnatelj A. Senekovič, poroča o denarnem stanju društva. Vpačalo je 540 rednih in 7 ustanovnih članov 2340 K; stroškov je bilo 103'06 kron; torej ostane v blagajnici 2236'94 kron. — II. Iz poročila tajnika, gospoda nadučitelja Fr. Gabrška, je posneti, da je razen prejšnjih oglašanih še 108 družtenikov, ki so letnino še na dolgu. Mnogo poverjenikov pa še ni vrnilo nabiralnih pol, niti naznanilo pristopivših članov. Ker se je pokazalo, da so nekatera poverjeništa preobsežna in torej gospodje poverjeniki ne morejo vršiti svoje naloge, kakor bi bilo želeli, se sklene, da se osnujejo nova poverjeništa za okraje, kjer bi bilo to potrebno. V ta namen se bodo naprosili sedanji poverjeniki, da nasvetujejo odboru, ali in kako bi bilo deliti njih poverjeniški okrog, in komu naj bi se poveril novi posel. Sklene se, da se izdá gg. poverjenikom posebno navodilo za njih poslovanje. To navodilo obsezaj zlasti določila: 1. da naznanjajo odboru tudi premembe posameznih članov, 2. da zbirajo vplačano letnino in jo za vse člane svojega kraja skupno pošiljajo blagajniku, 3. da en iztis nabiralne pole, ki se jim dopošlje v dvojniku, obdržé zase, enega pa vrnejo odboru, 4. da svoječasno sami

razdelé med člane svojega poverjeništa društvene knjige, ki jih bode odpošiljal odbor skupno za vse člane le poverjenikom, 5. da pridobivajo za društvo tudi druge rodoljube, zlasti imovitejše, potem šole, krajne in okrajne učiteljske knjižnice (gledé zadnjih se bode odbor še s posebno prošnjo obrnil do gg. okrajnih šolskih nadzornikov). Ukrene se, kar je treba, da dobé nekateri okraji svoje poverjenike. — III. Sklene se, da se prosijo za podporo: sl. deželni zbor Kranjski in vse večje posojilnice, ozir. hranilnice in zasebniki. — IV. Da se pospeši vne-manje za društvo, se bode o važnejših sklepah odborovih sej poročalo v časnikih. — V. Za leto 1901. izda društvo dve knjigi, ki izideta proti koncu leta, in sicer: 1. „Pedagogični letopis“, najmanj 10 tiskanih pol obsežen. V njem se priobčijo poročila o posameznih predmetih, statistika slovenskih šol, téme in téze konferenčnih in društvenih referatov, pouk o prvi pomoči pri nezgodah z ilustracijami in druge razprave; zadnja publikacija se bode kot ponatis tudi posebej prodajala. 2. Knjiga za realije, I. del: Zgodovina. Spisal profesor Josip Apih. Tudi ta knjiga bode obsegala najmanj 10 tiskanih pol. Določijo, oziroma nasvetujejo se poročevalci za latinščino in grščino, za matematiko, stenografijo, filozofijo, lepopisje in ženska ročna dela. — VI. Znanprej izda društvo: Letopis, knjige za realije 2. del: Zemljepis, didaktiko in morda še kaj drugega. Gospod predsednik razloži svoj načrt za didaktiko. G. Bežek méní, da bi kazalo za sedaj preložiti Tupetzovo najnovejše ukoslovje. Sklene se, da pregledajo gg. odborniki načrt g. ravnatelja Schreinerja in mu dodajo svoje opazke: potem se bode isti natisnil in razglasil. Spisovanje „Vzgojeslovja“ prevzame g. V. Bežek. Gospod dr. J. Bezjak se pooblasti, da stavi na

prihodnjem občnem zboru primerne predloge gledé na izdajo „Slovenske slovnice“ za srednje šole. Po nasvetu gospoda Bežka bode poskrbelo društvo za primerne Čitanke za učiteljišča. — VII. „Šolska Matica“ stopi z drugimi enakimi literarnimi društvi v književno zvezo; okrožnica se jim pošlje z izdanimi knjigami vred — VIII. Ljubljanskim odbornikom se naroči, da ukrenejo, kar je potrebno zaradi tiskanja društv. knjig. — IX. Ker ima „Šolska Matica“ poleg izdavanja knjig tudi to nalogo, da prireja po različnih krajih javna predavanja in temeljne razgovore o teoretičnih in prak-

tičnih pedagoških vprašanjih, zato se sklene, da bodo ljubljanski odborniki po možnosti poskrbeli za predavanja po Kranjskem, zlasti v Ljubljani, mariborski na Štajerskem in goriški na Primorskem. V Ljubljani in okolici priredi Matica ogledovanje raznih zavodov, n. pr. glu-honemnice, tovarn in obrtnih naprav, hospitacije na učiteljišču in na ljudskih šolah; v postu pa bode, ako mogoče, g. ravnatelj A Senekovič v „Mestnem domu“ predaval o elektriki. — Prihodnja odborova seja bode o binškoštih; ta čas bode predaval g. predsednik o prirodopisu.

Drobtine.

Zgodovinska modrost v „Učiteljskem Tovarišu“. Kadar hočejo „Tovariševci“ svetu razkazavati svojo učenost, se zgodi vselej nesreča. Gotovo se osmešijo s svojimi učenimi obravnavami. Najraje prebračajo svoje kozolce po zgodovinskem polju, kajti ta veda je posebno potrpežljiva. Pri imenih in letnicah se veda ti zgodovinski „učenjaki“ niso posebno natančni. V sedmi letošnji številki dokazuje nek člankar, „da si redovniki niso pridobili nikakih zaslug za umetnost in znanstvo“, akoravno to trdi tudi „šolske zgodovinske knjige“. Seveda so dokazi tako fulminantni, da bode odslej moral vs učenik svet pritrditi „Tovariševemu“ zgodovinarju. Za svoje vire imenuje znane Hellwalda, ki je darvinistična načela vpeljal v kulturno zgodovino, in demokrata-revolucionarja Friderika Kolba. Oba sta zagrizena sovražnika krščanstva. Z nekaterimi citati, ki jih je nagrabil iz takih tendencioznih knjig, pisec ne bode nikdar ovrigel zgodovinske resnice, katero priznavajo

tudi pravični protestantski zgodovinarji. — Zelo zanimivi so pa člankarjevi lastni dokazi. O redovniških šolah trdi „da so bile interiores in exteriores. Prve so skrbele za redovniški naraščaj, a v slednjih so se privadili plemiči čitanju. Klerikalizem je skrbel torej že od nekdaj le zase in za birokracijo.“ — Iz tega stavka se razvidi, da mož ne vé, kaj je birokracija in kaj je aristokracija! — „Pravila Benediktincev nikakor niso zahtevala, da bi morali redovniki znati pisati in čitati. — Za časa trubadurjev (sic!) ni znal abt (sic!) Konrad v Šent Galnu z vsem kapiteljnom vred ne pisati ne brati.“ Kaj imajo trubadurji (pevci ljubimskih pesmi v Franciji) z nemškim „abtom“ v Št. Galnu opraviti? In če ni znal ne opat ne njegovi redovniki brati, kako so potem maševali in brevir molili? Člankar naj to stvar nekoliko razjasni. „Karol Veliki je hotel uvesti šole za ljudstvo, a je moral opustiti svoj načrt radi upornosti in nevednosti redovnikov.“ Seveda! In tisti, ki je Karolu napravil

načrt, kako urediti ljudsko šolstvo, je bil menih Alkuin. Kar se tiče sežiganja knjig, katero pisec očita katoliškim duhovnikom, je hodila cerkev pravo pot. Vzela je ljudstvu krivoverske knjige iz rok in jih nadomestila z dobrimi. Ker so pa tudi katoliški protireformatorji poznali slovstveno vrednost protestantskih knjig, ohranili so nekaj izvodov v svojih knjižnicah. Licealna knjižnica v Ljubljani je dobila svoje izvode protestantskih knjig od jezuitov. — Največje neumnosti je spravil člankar na dan, pišoč o palimpsestih. Pustite vendar stvari, ki so vam tuje, kakor španske vasi! Pisec trdi, „da redovniki niso sežigali starih rokopisov, ker se jim je smilil stari pergament, temveč so jih le ostrgali, da so papir še lahko porabili. To spričujeta Bernhard de Monfancon (sic!) in Maratori (sic).“ Potem našteva celo vrsto klasikov, ki so zapadli ostrgavanju. Ko bi bil pisec le količkaj poučen o načinu izdelovanja starih rokopisov, ne bi priobčeval takih nagrabkov. Vzrok, da se je na stari popisani pergamen pisalo novo besedilo, je bil večji del ta, da je prvotna pisava obledela in se ni mogla več čitati. Ker je bil pergamen zelo drag, ga niso hoteli zavreči, temuč so ga porabili za nov rokopis. Isto, kar se je zgodilo z rokopisi klasikov, se je zgodilo tudi z mnogimi rokopisi sv. pisma. V vaticanski knjižnici se še hrani tak pergamen, ki je imel prvotno besedilo svetega pisma, a so bila pozneje nanj spisana dela sv. Evfrema (Codex Ephremi rescriptus). — Vsa globoka učenost pisateljeva pa se razkriva v naslednjem stavku: „V Werdenu so dali menihi že leta 1650 rokopis „Ottfried“ iz devetega stoletja knjigovezu, da bi ž njim vezal Tomaža Akvinskega.“ Prav zelo vam priporočamo, da ponovite staro nemško

literarno zgodovino, g. pisec! Tam bode te zvedeli, da je tisti rokopis „Ottfried“ iz devetega stoletja nabožen epos, naslovljen „Krist“, spisan po besedilu štirih evangelistov (Christ, eine Evangelienharmonie). Od tega eposa je ohranjenih prav veliko lepih rokopisov na Dunaju, v Heidelbergu, v Monakovem in drugod. Ako so torej menihi dali z enim teh rokopisov vezati Tomaža Akvinskega, gotovo niso storili zato, da bi uničili nabožni epos, katerega je spisal menih Ottfried, temuč, ker so imeli rokopisov v izobilju — Še več zanimivih stavkov „Tovariševih“ bi lahko deli na rešeto, toda pečali smo se že itak predolgo ž njim „Tovariševim“ urednikom Jelencu in Dimniku pa bi zašepetali na uho: Nikar se ne jezite, da so menihi uničili mnogo latinskih in grških knjig, saj so vam še ti klasiki, kolikor jih je ostalo, na gimnaziji zavili vrat. Capito?!

„Kaj smo mi?“ „Učit. Tovariš“ št. 7. „Nezavedni učitelji,“ „Kalini,“ „neznačajneži,“ „zapeljani reveži,“ izgubljene ovčice,“ „svobodno voljo so zatrli v vas, še žene vam izbirajo duhovniki.“ Joj, joj, kaj bo to! Mi pa gledamo od blizu „napredne“ značaje, ki imajo nad vsemi človeškimi čuti najbolj razvit čut ovađuštva. V tem so veliki!

„Učiteljski Tovariš je filijalka Slov. Naroda.“ „Napredni“ so vneti za večni in časni blagor slovenskega naroda, zato pomagajo pobijati duhovnike. Med drugim je v 7. številki tega lista to-le: „Duhovnik-katehet na kmetih naj bi sedel ob godovih in koljinah za mizo, ki se šibi pod težo najboljših jedi in penečega vina, odkoder se sliši hrupavo zamolklo petje vinskih duhov, ali naj bi meril po konsumih tesnelepo umerjene pletene jopice brhkim

dekletam, če jim dobro pristojé spredaj in zadej...“ O, ta liberalen duh bode otel svobodno šolo in pridobil ugled „naprednim“.

Ustanovitev I. podružnice Slomškove zveze našim „svobodnimislnim“ še sedaj ne dà miru. V zadnji številki se znašajo nad g. Vogelnikom. Kaj, ko bi mi vrnili v enaki meri? To bi bila žehta!

Moderni otroci. Javno življenje sila vpliva na mladino. To dejstvo zakrivi marsikako stvar, katera se včasih po krivici pripisuje šoli. O tem so prošlo leto dokaj poskušali na Angleškem. Stavili so otrokom po raznih ljudskih šolah različna vprašanja, na katera so morali odgovarjati. Odgovori so bili semtertje presenetljivi. Eno vprašanje se je glasilo: „Katerega moža občudujete najbolj in kaj bi potemtakem najrajše postali?“ Mladi Angleži so izvečine napisali naslednja imena: „Sir Redvers Buller, Lord Kitchener, Lord Nelson, Wellington, Shakespeare, Sir White, Baden - Powell, Gladstone, Sir Thomas Lipton, Lord Methuen, Cecil Rhodes, baron Rothschild, Kipling.“ Kaže se, najnežnejša angleška mladina se ogreva za vo-

jake in — milijonarje. Nekaj dečkov se je dvignilo nad duševno obzorje, v katerem je plavala prošlo leto cela Angleška in se izreklo za — Krüger-ja. Navedeni vzroki so seveda čudni, otroški. Neki deček je pisal: „Rad bi bil Krüger, ker letá lahko sedi in puši svojo pipo.“

Drugi je pa modroval: „Hotel bi biti nemški cesar, zakaj letá je absolutni vladar in ima največjo armado na svetu. Poslal bi jo v Afriko in pomagal Krügerju.“ Tretji je pisal prav moderno: „Za časa miru bi hotel biti kralj, za časa vojske pa trgovski popotnik.“ Zelo premišljeno je odgovoril deček: „Rajši hočem ostati nepoznan, navaden človek, zakaj tisti človek si nakoplje največ sovražnikov, ki zavzema visoko mesto v državi.“ Brez dvoma je bil med dečki največji humorist oni, ki je odgovoril sledeče: „Rad bi bil ženska. Zakaj? Najlepše življenje imaš. Omožiš se, plačo, katero ti služi mož, vzameš in jo potrosiš, kakor se ti ljubi. Dekla ti opravi vse delo v hiši, zvečer pa lahko ozmerjaš moža, če pride prepozno domov.“

Listnica uredništva.

Koleginji M.: Vaše poročilo, da se je grozil nek znan ljubljanski ljudski učitelj, da Vas bodo trgali po časopisih zato, ker ste agitirali za „Slomškovo zvezo“ in Vam bode trdo predla pri izpitu na učiteljski zato, ker ste članica naše „Zveze“, je zelo zanimivo. Res je, da bi Vam „trda predla“, ako bi Vas imeli v rokah „napredni Tovarševci“, toda v teh rečeh nimajo nobenega vpliva, dasi bi ga radi imeli. Izpraševalna komisija Vas ne bode vprašala po legitimaciji „napredne Učiteljske Zveze“, ampak po tem, kaj znate. Zato se dobro pripravite in pojdite v Ljubljano. Nič se ne bojte! . . . In ako Vas „raztrgajo“ v časopisih, ni nič hudega. Vaš ugled v očeh poštenih ljudi ne bo nič trpel. Sicer pa ravno tistemu, ki se je tako grozil, potem lahko dobro posvetite.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblaslim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.